

Orla

Rzeka Orla w Radziczu
(Fot. Ewa Reppel)

I. Krótka Charakterystyka

Przez Polskę przepływają dwie Orle. Jedna stanowi prawy dopływ Baryczy w zachodniej Polsce, natomiast druga **lewy dopływ Łobzonki**. My chcemy mówić o tej drugiej, ponieważ przecina również Gminę Sadki. Tworząc w okolicy przepiękne krajobrazy.

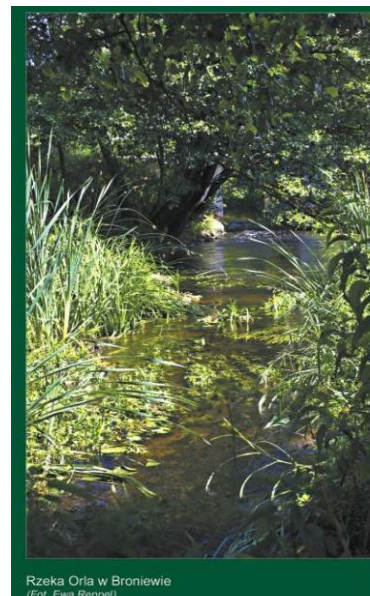
Jej źródło położone jest na terenach torfowych, występujących w górnej części dorzecza, na północ od Więcborka. **Orla** mierzy ok. 60 km długości. Odcinek pomiędzy miejscowościami Orle a Radzicz ma 18,6 km, zaś między Radziczem a ujściem Orlej do Łobzonki - 15,5 km. Od Więcborka do ujścia Orlej w okolicy Konstantowa jest ok. 50 km. Do tego trzeba doliczyć 10 km od źródeł rzeki do Jeziora Więcborskiego. Powierzchnia dorzecza wynosi 325,4 km². Średnia szerokość Orli to mniej więcej 3,5 metra, zaś średnia głębokość ok. 2 metrów.

Złączywszy więcborskie jeziora, zasila wody Brdy i Noteci. Jezioro Więcborskie stanowi tutaj zbiornik retencyjny, który reguluje jej nurt. Na końcu jeziora jest tama wodna, a w dalszym odcinku rzeki wodospad we wsi Runowo - Młyn. Rzeka przepływa przez Krajeński Park Krajobrazowy. Orla przepływa między innymi przez następujące miejscowości:

- Grochowiec,
- Wysoka Krajeńska,
- Suchorączek,
- Więcbork,
- Runowo Krajeńskie,
- Puszcza,
- Czarmuń,
- Orzelski Młyn,
- Wyrza,

a w naszej gminie przez:

- Broniewo,
- Sadki (Sadkowski Młyn),
- Radzicz,
- Machowo,
- Kraczk.

Rzeka Orla w Broniewie

(Fot. Ewa Roppel)

II. Czystość rzeki

Wyniki badań przeprowadzonych w 1999 roku wykazały poprawę stanu czystości Orli w stosunku do lat ubiegłych. Zmiany obserwowane są głównie w środkowym i dolnym biegu rzeki, znajdującym się w granicach powiatu nakielskiego. Na przestrzeni ostatnich kilku lat nastąpiły również istotne zmiany w gospodarce wodno-ściekowej zlewni. Zakłady rolne zaprzestały produkcji lub w bardzo dużym stopniu ją ograniczyły. W drugiej połowie lat 90 oddano do użytku oczyszczalnię ścieków dla Więcborka, który był najistotniejszym źródłem emisji zanieczyszczeń wprowadzanych zarówno do Orli, jak i Jeziora Więcborskiego.

W efekcie Orla prowadzi obecnie wody o III klasie czystości na odcinku o długości 22,5 km, również w okolicy Radzicza. Pozostała objęta kontrolą jakości długość rzeki oceniana jest w grupie wód pozaklasowych.

III. Spływy kajakowe

Orla przepływa przez malowniczą Krajnę - w większości przez województwo kujawsko - pomorskie. Ostatni kilkukilometrowy odcinek poniżej mostu w Rudzie (droga krajowa nr 10) do ujścia do Łobżonki to już województwo wielkopolskie. Spływ można kontynuować jeszcze 3 km Łobżonką do mostu drogowego w Osieku n./Not.

Przepełnienie całego szlaku kajakowego Orlej zajmuje wprawionej i wyposażonej w kajaki górskie ekipie 3 dni. Na spływ warto wybrać się po większych opadach deszczu, jako że w porze suchej poziom wody jest za niski. Bywa tak, że za jazem w miejscowości Wyrza, koryto rzeki było całkowicie suche.

Najlepszym miejscem rozpoczęcia spływu jest Więcbork. Ten, kto nie chce szukać ukrytych w trzcinach przesmyków między jeziorami, powinien wodować dopiero we wsi Orle. Stąd do ujścia

płynie się wyłącznie rzeką, nie licząc kilku stawów młyńskich. Niektóre sztuczne progi można przepłynąć, ale wcześniej trzeba je rozpoznać, najlepiej z brzegu.

IV. Orła w Gminie Sadki

W Gminie Sadki Orła to najczystsza z rzek. Stanowi jeden z głównych walorów przyrodniczych. W Radziczu, przez który przepływa, w miejsce dawnego młyna wodnego (spłonął przed laty) zbudowano małą elektrownię wodną. Dwa zabytkowe młyny wodne zachowały się z kolei w Broniewie. Kolejny usytuowany malowniczo jest również w Sadkowskim Młynie. Natomiast w Kraczkach rozlewisko Orli w zabytkowym parku jest naprawdę pięknym i tajemniczym miejscem. Usytuowane tuż za mostem, pośród pomnikowych okazów drzew, gdzie występują stanowiska łąkowe żurawi, których wiosenny krzyk niesie się szczególnie daleko.

Młyn nad Orlą w Sadkowskim Młynie

Zabytkowy park nad rozlewiskiem Orli
w Kraczkach

Rzeka Orła w Radziczu

Opracowała: Maja Czelińska